

„Din adâncul ființei sale, care este cea a neamului”*

Sunt încetățenite formulările că Mihai Eminescu a văzut în **Biserica Ortodoxă Română: Maica spirituală a neamului românesc, care a născut unitatea limbii și unitatea etnică a poporului**, sau **Biserica este mama neamului românesc**. În această comunicare, fără a intra în contradicție de fond cu cele de mai înainte, vom avea în vedere, cu strictețe litera și spiritul textului eminescian. Se deschide astfel și orizontul verticalității eterne a lui Mihai Eminescu întru apărarea cauzei independenței și libertății Neamului Românesc. Să-l cunoaștem cu adevărat așa cum este și vom beneficia toți de târiile necesare de a trăi în solidaritate cu Mihai Eminescu și Mihai Eminescu axial în toți românii.

De la creștinii, episcopii și mitropoliții daci din primul mileniu, până la confruntarea deschisă cu Patriarhia Ortodoxa de Constantinopol din mileniul al doilea.

„Singură Mitropolia Moldovei și a Sucevei e ab antiquo suverană, neatârnată de nici o patriarhie; acestei mitropolii a Moldovei și a Sucevei se datorește introducerea limbii române în biserică și stat, ea este mama neamului românesc” (Mihai Eminescu, Opere, vol. IX, Articolul Se vorbește că în Consiliul...p. 258 -v. Pr. prof. univ. dr. Petru Rezus, Mihai Eminescu și Biserica strămoșească, Ortodoxia, Revista Patriarhiei Române, Anul XLVII, nr. 1-2, Ianuarie-Iunie 1995, p. 10-15).

Patriarhului grec de Constantinopol, pentru vina domnitorului Petru Mușat (1375-1391) de a fi cerut să fie recunoscut românul Iosif, rudă cu domnitorul (corespundea întru totul din punct de vedere canonic), în fruntea Mitropoliei Moldovei, aruncă anatema (blestemul!) asupra domnitorului și a întregului său popor. Anatema se păstrează și asupra următorilor domnitori și a țării, aceștia reînnoind aceeași solicitare. Așa, în timpul lui Roman Mușat (1391-1394), Ștefan Mușat (1394-1399) și Alexandru cel Bun (1400-1432). Cerbicia dacilor a învins afurisenia (blestemul) patriarhului grec. Patriarhie „ecumenică”? Ce se mai păstrase din primele șase-șapte secole de după Hristos, din dreptul divin de a vorbi, în biserică, fiecare neam, în limba sa ? Nimic. Tradiția ierarhilor daci din sanul poporului dac din primul mileniu a fost anulată. Limba autohtonilor a fost alungată din biserică. **„Domnul moldovean s-a izbit însă de împotrivirea patriarhului ecumenic Antonie, care voia să trimită în Moldova un ierarh grec, așa cum făcuse Patriarhia și în alte țări ortodoxe (Rusia, Țara Românească, etc). În acest scop, prin 1391, deci la sfârșitul domniei lui Petru sau începutul celei a fratelui său Roman (c.1391-c.1394), patriarhul a hirotonit un mitropolit grec pentru Moldova, cu numele Ieremia, în 1392. Dar actul patriarhului care voia să impună Moldovei un mitropolit grec, fără măcar să întrebe pe domn și pe sftnicii săi, a nemulțumit și mai mult pe moldoveni, care au silit pe mitropolitul Ieremia să se întoarcă la Constantinopol”** (Mircea Păcurariu, Istoria Bisericii Ortodoxe Romane, Editura Epsicopiei Dunarii de jos, Galati, 1996 p.72). **Urmatorul patriarh, Matei, la 26 iulie 1401, recunoaște pe pamantenu Iosif ca mitropolit al Moldovei**. Patru domnitori ținuseră piept amenințărilor, anatemei. După trecerea mitropolitului Iosif în lumea cerească(la începutul anului 1415), Macarie, noul viitor mitropolit al Moldovei, merge la Constantinopol pentru a cere recunoașterea sa în scaunul mitropolitan. **„ Patriarhul eumenic de atunci, Eftimie (1410-1416), nu numai că n-a vrut să-l recunoască, dar nici măcar nu i-a dat voie să intre în Constantinopol. Abia către sfârșitul anului 1416 a fost recunoscut de noul patriarh Iosif II.”** (Mircea Păcurariu p.94). Se ajunsese la o situație de confruntare totală cu Moldova,

care, iată, nu va ceda în fața imperiului grecesc-bizantin, cum nu va ceda nici în fața imperiului turcesc. Drumul spre limba românească în bisericile din Dacia nu era departe.

În timpul domniei lui Alexandru cel Bun și al papei Martin V a avut loc sinodul de la Konstanz (Germania), ținut între anii 1414-1418. A fost convocat pentru a combate „erezia” husită și de a face unirea Bisericii ortodoxe cu cea catolică. A participat și delegația împăratului din Constantinopol și a patriarhului ecumenic, formată din preoți și mireni, în frunte cu grecul Grigore Țamblac (sârb?), mitropolit al Kievului. **„Este interesant că Țările Române au fost reprezentate numai prin boieri și nu prin fețe bisericești, deci delegații lor n-au putut discuta problema unirii celor două Biserici”** (Mircea Păcurariu p.94-95). Conciliul de la Konstanz a început în anul 1414. Atunci în Moldova era mitropolit pământeanul Iosif, recunoscut de patriarhia de la Constantinopol. Îndeplinea deci toate condițiile pentru a participa la acest conciliu, sau să delege episcopi din partea mitropoliei. Dar n-a fost posibil să fie așa. După moartea mitropolitului Iosif, episcopul Macarie, candidatul la scaunul mitropolitan, nici măcar nu a fost lăsat să intre în Constantinopol. Apăruse un episcop pământean, Iosif, care ajunsese mitropolit. Acum mai apăruse un episcop, fără îndoială sfințit ca episcop de către mitropolitul Iosif. Episcopi români? Pământenii daci ? Așa ceva era de neacceptat din partea Patriarhiei de la Constantinopol. Mai mult, acum acești pământeni încercau să instituie normalitatea, să aibă dreptul să fie episcopi și mitropoliți în propria lor țară. Mitropolitul Macarie a păstorit în 1415 nerecunoscut de patriarhia de la Constantinopol, dar recunoscut și apărat și el, cu strășnicie, în Moldova, Patriarhia de Constantinopol fiind astfel silită să-l recunoască drept mitropolit al Moldovei. Grecii constituiseră un stat imperial religios grecesc. Neamul dac fusese condamnat la dispariție. Dar acest neam nu dispăruse și vrea să trăiască. Patriarhia reușește să impună la scaunul mitropolitan, după moartea lui Macarie, pe grecul Damian (1437-1447). Acum Mitropolia Moldovei are dreptul să participe la reuniunile religioase internaționale, reprezentată de mitropolitul grec. Mitropolitul Damian participă la Sinodul de Unire cu Biserica catolică de la Ferrara-Florența (1438-1439). Numai ierarhii greci și slavi îl reprezentau pe Dumnezeu în Dacia, iar în afara Daciei, doar grecii. Complicitate greco-slava.

În 1453 turcii cuceresc Constantinopol. În jurul anului 1453 ca mitropolit al Moldovei urmează Teoctist. Tot fără să fie recunoscut de Patriarhia de Constantinopol. Nu mai avea cine să arunce anatema asupra sa și a pământenilor. În această situație excepțională agresiunea religioasă, pentru moment, este estompată și Patriarhul sârb Nicodim, din Ipek îl hirotonește.

Mitropolia Moldovei și a Sucevei, se întreaba afirmativ Mihai Eminescu, n-a fost ea aceea care-n persoana lui Varlaam Mitropolitul au făcut ca Duhul Sfânt să vorbească în limba neamului românesc?

Mitropolitul Varlaam (a trăit între anii 1580-1657) a fost crescut în vrednicie față de neamul său, cartea sa de temelie având titlul edificator, de **Carte românească de învățătură la dumenecele de preste an**.

Biruința spirituală a Neamului Dacienesc spre orizonturile proprii este o coordonată majoră a existenței sale multimilenare.

Mihai Eminescu a văzut, din adâncul ființei sale, care este cea a neamului (*Pr. prof. dr.

Constantin Galeriu, Chipul Mantuitorului în gândirea lui Mihai Eminescu, Studii Teologice, an XLIII, 1991, nr. 1), cu limpezime, cum nimeni altul, rolul spiritual al Mitropoliei Moldovei și a Sucevei, în

propășirea limbii și a Neamului Românesc. Să fim cu luare aminte la prima parte a citatului de la începutul acestei comunicări, pe care o reproducem abia acum:

„ Si dacă va întreba cetitorul ce Biserică este aceea pe care guvernul din Viena o supune administrației sale vom răspunde că este cea mai neatârnată a întregii creștinătăți, căci atât mitropolitul transilvan și al țărilor tartarice din Proilavium (Brăila), cât și cel al Ungrovlahiei (din Târgoviște) erau suspuși patriarhului de Constantinople, iar cel de (al) doilea era exarhul aceluia patriarhat, continua puterea centrului constantinopolitan până-n munții aurarii, sfințea pe mitropolitul de Alba-Iulia, în legătură întinsă a organismului eclesiastic greco-bulgar. Singură Mitropolia Moldovei și a Sucevei e ab antiquo suverană, neatârnată de nici o patriarhie; acestei mitropolii a Moldovei și a Sucevei se datorește introducerea limbii române în biserică și stat, ea este mama neamului românesc”.

Sărut mâna, Mihai Eminescu.

Gheorghe Gavrilă Copil